

Muhtasar Bir Menâkıb-ı Eşrefzâde

ABDULLAH UÇMAN

İstanbul, Türkiye
(abdullahucman@yahoo.com).

“ ” Uçman, Abdullah. “Muhtasar Bir Menâkıb-ı Eşrefzâde.” *Zemin*, s. 3 (2022): 266-275.

Abdülkâdir-i Geylânî'ye nisbet edilen Kâdiriyye¹ tarikatına bağlı Eşrefiyye kolunun kurucusu ve aynı zamanda Kâdiriyye'nin de "pîr-i sâni" si kabul edilen Eşrefoğlu Rûmî'nin soy kütüğünün çeşitli kaynaklarda Hz. Muhammed'e kadar çıkarıldığı görülmektedir.² Eşrefoğlu Rûmî'nin esas adı Abdullah, babasının adı Ahmed Eşref'tir. Çeşitli kaynaklarda künyesi Abdullâh Rûmî bin Seyyid Ahmed Eşref bin Seyyid Muhammed Süyûfî (veya Mısrî) şeklinde geçmektedir. Ayrıca İbnü'l-Eşref, Eşrefzâde, Eşref-i Rûmî, Abdullâh İznîkî ve Abdullâh-ı Rûmî adlarıyla da tanınmıştır.³

Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı ile bir kısım kerametlerinden söz edilirken mutlaka başvurulan kaynaklardan biri olan ve Abdullâh Veliyyüddîn Bursevî tarafından kaleme alınan *Menâkıb-ı Eşrefzâde*, esas itibariyle Eşrefoğlu Rûmî'nin menkabevî hayatı ve bazı kerametleriyle kendisinden sonra şeyhlik makamına geçen halîfelerinin menkıbelerini ihtiva etmektedir.

Eserin müellifi olan Abdullâh Veliyyüddîn Bursevî ise, bizzat kendi ifadesine göre, Eşrefoğlu'nun üçüncü göbekten torunu Şeyh Hamdî Efendi'nin müridlerinden olup aynı zamanda Bursa'daki Emîr Buhârî Camii hatiplerindedir (bk. *Menkabe* IV, vr. 12a; *Menkabe* V, vr. 12b; *Menkabe* XVIII, vr. 25'a da "Şeyhüm, azîzüm, pîrüm, sultânüm" gibi ifadeler kullanmaktadır). Doğum ve ölüm tarihleri hakkında herhangi bir kayıt bulunmamakla beraber, onun on altıncı yüzyılın son çeyreği ile on yedinci yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir. *Menâkıbnâme*'nin bir yerinde (*Menkabe* XI, vr. 18b-19a), müellifin, doğrudan doğruya Hicrî 1034 (Milâdî 1624-1625) tarihinde cereyan eden ve kendisinin de bizzat şahidi olduğu bir olaydan bahsetmesi, onun yaşadığı devir hakkında önemli bir ipucu vermektedir.⁴ Eşrefoğlu Rûmî'nin

¹ Bu konuda daha geniş bilgi için bk. D. S. Margoliouth, "Kâdiriye," *İslâm Ansiklopedisi* (İA), (İstanbul: MEB, 1951), 6:50-54; Süleyman Uludağ, "Abdülkâdir-i Geylânî," *TDVİA* (İstanbul, 1988), 1:234-239.

² Meselâ bk. Eşrefoğlu Abdullah Rûmî, *Müzekki'n-nüfus* (İstanbul 1281 [1864-5]), 358.

³ Mehmed Hâlid [Bayrı], "Müracaat ettiğim menba'ların hemen kâffesinde Eşrefoğlu'nun künyesi Abdullah-ı Rûmî bin Seyyid Ahmed Eşref bin Seyyid Muhammed Süyûfî sûretinde yazılıdır." Demektedir. bkz. "Eşrefoğlu," *Dergâh*, nr. 1 (15 Nisan 1337/1921): 9; ayrıca bkz. Kasım Kufrah, "Eşrefiye," *İA* (İstanbul: MEB, 1947), 4:396.

⁴ Burada zikrettiğimiz varak numaraları *Menâkıb-ı Eşrefzâde*'nin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesindeki nüshasına aittir (T. Y., nr. 270). Bu nüsha esas alınmak suretiyle *Menâkıb-ı Eşrefzâde* daha önce tarafımızdan neşredilmiştir (İstanbul: Bedir, 1976; İstanbul: Kitabevi, 2009; İstanbul: Büyüyen Ay, 2020).

vefatından en az bir buçuk asır sonra kaleme alındığını tahmin ettiğimiz *Menâkıbnâme*, müellifinin Eşrefoğlu ailesiyle yakın ilişkisi dolayısıyla, Eşrefoğlu Rûmî'nin gerek hayatı gerekse ona nisbet edilen Kâdiriyye'nin Eşrefiyye kolunun tarihçesi hakkında ilk elden bilgilerin yer aldığı bir kaynak olması itibariyle ayrı bir önem taşımaktadır.

Değişik hacimde 27 menkıbenin yer aldığı ve toplam 36 varaktan meydana gelen *Menâkıb-ı Eşrefzâde*'nin şimdilik beş nüshası bilinmektedir. Bunların ilki İstanbul Üniversitesi Nâdir Eserler Kütüphanesi'nde (İ. Ü. Ktp., T.Y., nr. 270), ikincisi yine aynı kütüphanede İbnülemin Mahmud Kemal İnal Kitapları arasında (T. 3562), üçüncüsü Süleymaniye Kütüphanesi'nde (Hüsrev Paşa Kitapları, nr. 185), dördüncüsü İstanbul Atatürk Kütüphanesi'nde (Yeni Yazma Bağışlar, K. 505), beşincisi de merhum Dr. Orhan Köprülü'nün (ö. 21 Temmuz 2006) özel kütüphanesinde bulunmaktadır.

"Eşrefoğlu Rûmî-Hayatı ve Muhiti"⁵ başlıklı makalemizde de söz konusu ettiğimiz gibi, 1994 yılında Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayımladığı *İslâm Ansiklopedisi* için "Eşrefoğlu Rûmî"⁶ maddesini hazırlarken, merhum Dr. Orhan Köprülü'nün 1951 yılında hazırlamış olduğu doktora tezinde söz ettiği özel kütüphanesindeki *Menâkıb-ı Eşrefzâde*'yi incelemek üzere ansiklopedi yöneticileri aracılığıyla kendisinden rica etmiştim, o da, muhtemelen babası M. Fuad Köprülü'den intikal eden bu yazmayı ansiklopediye getirmişti. Bir süre bizde kalan bu nüshayı dikkatle incelediğimizde, gerek dil ve ifade gerekse istinsah tarihi itibariyle bunun diğerlerinden çok farklı olduğunu gördük.⁷ Yine kendilerinin müsaadesiyle bir kopyasını aldığımız bu nüshanın arkasında, aynı müstensih tarafından kopya edilmiş ve sadece 7 varaktan ibaret küçük bir *Menâkıbnâme* daha bulunuyordu. Ancak, burada yer alan bazı menkıbelerin muhteva itibariyle diğerleriyle aynı olmasına karşılık, bunda, diğerlerinde bulunmayan daha farklı bilgiler de yer alıyordu. Mesela, Eşrefoğlu Rûmî'nin doğum ve ölüm tarihleri burada daha farklı kaydedildiği gibi (d. 779/1377; ö. 899/1497), Eşrefoğlu'nun tasavvufa yönelmesinde ilk mürşidi olan Emîr Sultan'la olan münasebeti, Hacı Bayram Velî'nin şeyhi Hâmid-i Aksarâyî'den söz edilmesi gibi hususlarda diğer nüshalardan farklılık gösteriyordu. İşte bu sebeple, "Muhtasar Bir *Menâkıb-ı Eşrefzâde*" adını verdiğimiz bu nüshayı burada yayımlamak suretiyle konu üzerinde çalışacak olanların istifadesine sunmayı uygun bulduk.

5 *İznikli Gönül Adamı Eşrefoğlu Rûmî*, ed. Bilâl Kemikli (Bursa, 2010), 65-74.

6 A. Necla Pekolcay-Abdullah Uçman, "Eşrefoğlu Rûmî," *TDVİA* (İstanbul, 1995), 11:480-482.

7 Bu nüshanın müstensihisi eş-Şeyh Eşref Muhammed b. Şeyh Lütfullâh Eşrefî'dir.

MENÂKIB-I EŞREFZÂDE

[1a] el-Meclisü's-sânî

el-Kutbü'l-Hakkânî ve'l-gavsü'r-Rabbânî ve'n-nûrû'l-bürhânî ve'l-mürşidü's-Sübhânî ve'ş-şeyhü'r-Rahmânî âsûde-mehd-i mağfîret-i kayyûmî sultânü'l-'âşıkîn eş-Şeyh 'Abdullâh bin Eşref bin Muhammed el-Mısrî (radıyallâhu 'anh) bi'l-ittifâk pederleri tarafından Hüseyin'dür. Târîh-i vilâdetleri yidi yüz yitmiş tokuz senesi ve vakt-i intikâlleri sekiz yüz toksan tokuz senesidür. Kendüleri Mekkiyyü'l-asl olup ebeveyn ile ma'ân İznik'e gelüp tavattun itmişler; ammâ Sultân Eşrefzâde İznik'den, mecma'-ı 'ulemâdur bu şehir, Burûsa'ya 'azîmet idüp Yeşil Medresesi'nde yigirmi beş sene mu'îd olup kırk seneye dek tahsîl-i 'ulûm-ı zâhireye ve kırk sene hizmet-i mürşidde ve kırk sene seccâde-i irşâdda olmuşlar. 'İlm-i zâhirde gâlibü'l-akrân ve müşâr bi'l-benân oldıkda ilm-i bâtın tahsîline teveccüh [1b] idüp meşgûl olduğu 'ulûmdan gınâ gelüp mürşid-i kâmil dâmenine teşebbüs iştiyâkiyle medreseyi terk idüp İncirli Mahallesi'nün imâmı ile dörd sene refik olduğu cihetden ziyâde ünsiyyet idüp ve ba'zı vakitte imâm-ı mezbûrun imâmet hizmetin edâ iderler imiş.

Ve dahı imâm-ı mezbûr Hazret-i Eşrefzâde'yi sulbî oğlu mesâbesinde muhabbet idüp hâlâ Burûsa'da âsitâne-i Eşrefiyye olan menzil-i mübâregi hibe idüp Sultân Eşrefzâde Hazretleri dahı ol mahalle bir ma'bed-i sagîr vaz' idüp niçe müddet ol mahalde tavattun itmişlerdür.

Ve dahı Sultân Eşrefzâde Hazretleri *Müzekki'n-nüfûs* ismiyle müsemmâ olan te'lîflerinde buyurlar ki: "Bu fakîr on yidi şeyhe yitişdüm ve her birine hizmet eyledüm; ammâ içinde hemân dördi şeyh-i kâmil idi ve şeyhlice lâyıık idi ve sâfi-meşreb idi. Mâ'adâsinun meşrebi bulanık idi ve kimi mübtedî idi, alup gidemezlerdi, yolda bırakurlardı. Birine dahı vardum, ol dahı bir mikdâr gider, gine [2a] yolda kor. Âhir Sultân Şeyh Hüseyin bin Şahâbeddîn Ahmed bin Şeyh Hüsâmeddîn bin Şemseddîn Muhammed bin 'Abdülkâdir Geylânî, ana yitişdüm ve andan sülûk görüp nâ'il-i merâm oldum!" diyü kelimât buyurdularından tefhîm olunur ki, on yidi şeyhden dördi zikr olunur inşâallâhu teâlâ. Ve on üçü ile hem-sohbet olmasının zamânı Allâhu a'lem ol ma'bed-i sagîrde sâkin oldukları vakitdür.

Pes râvî eydür: Sultân Eşrefzâde bir gice 'âlem-i ma'nâda ba'zı vâkı'a görmek sebebi ile muhabbetullâh-ı ezeliyye ve 'inâyet-i lemyezeliyye ile cezbe-i Hak zuhûr idüp şugl-i mâsivâullâh bi'l-küllîye 'âlem-i derûnından münkatı' olup ol

vakt Burûsa'da sultânü'l-meczûbîn Abdal Muhammed Hazretleri'ne tefe"ülen varup anlar dahı haber-i meserret ve tesellî virüp, "Sen olmayup da kim olacak!" nutkı zuhûr idüp ve "Emîr Sultân'a var!" diyü işâret buyururlar.

Ba'dehû Sultân Eşrefzâde Hazret-i Seyyid Muhammedü'l-Buhârî ('aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî) Hazretleri'ne [2b] gelüp anlar dahı salâtü'l-'asrı edâ için âb-dest almaga şürü' itmişler. Eşrefzâde Hazretleri anı görür ki Hazret-i Sultân Emîr'ün kollarından su altun olup akar. Ol vakt Sultân Eşrefzâde dahı: "Azîzüm, suyun altun olmasına kerâmet buyurmaga ne hâcetüm, ol altunun sikkeli akmasına bile i'tikâd-ı kâmilüm vardır!" didükde, ol altun sikkeli akmaga başlar. Ol vakt Emîr Sultân Hazretleri buyururlar: "Ey Eşrefoglu, bize tarîkat-ı 'aliyyede sâhib-sikke olmagı bildirdün mi?" diyü latîfe buyururlar. Ve Emîr Sultân Hazretleri kabûl idüp bir müddet hidmet-i şerîfelerinde olup, âhirete intikâllerine karîb Hazret-i Eşrefzâde'ye: "Ko bizi, pîr olduk, intikâlimüz dahı karîbdür!" diyü Sultân Eşrefzâde'nün ellerine bir mektûb virüp: "Var imdi Ankara'da mürşidü's-sâlikîn olan el-Hâc Bayrâm-ı Velî Hazretleri'nün hidmet-i şerîfelerine müdâvemet üzre ol!" diyü tenbîh buyururlar.

Sultân Eşrefzâde Hazretleri dahı bu nutkı hak bilüp Hâcî Bayrâm-ı Velî Hazretleri'ne [3a] varup, anlar dahı kabûl eyleyüp, on iki sene imâmetlik hidmetinde olup ve riyâzât-ı şâkkaya müdâvemet itdükden sonra âyîn-i meşâyih-i selef üzre icâzet ile halîfe idüp kerîmelerini Sultân Eşrefzâde'ye virürler ve İznik'de sâkin olmak üzre nutk buyururlar. Ve Sultân Eşrefzâde Hazretleri dahı İznik'e gelüp tavattun iderler. 'İyd-i şerîfe karîb ehli ile ma'ân Hâcî Bayrâm-ı Velî Hazretleri'ni ziyârete varup hîn-i sohbette: "Azîzüm, efendüm, seyr-i sülûkun nihâyeti var mıdır, yoksa yok mıdır?" didükde, Hâcî Bayrâm-ı Velî Hazretleri dahı: "Kuzum, sülûkun nihâyetini Allâhu 'azîmü's-şân bilür; biz vâsıl olduğumuz makâma seni vâsıl eyledük!" didükde, Sultân Eşrefzâde dahı: "Efendüm, bana dahı sülûkdan gınâ gelmedi!" diyü buyurup, Hâcî Bayrâm-ı Velî Hazretleri buyururlar ki: "Bu gice ma'ân istihâre idelüm ve kerem-i Hakk'a nâzır olalum!" diyü, ol gice istihâre iderler. 'Âlem-i ma'nâda bir meclis-i 'âlîye varup ve ol meclisde ervâh-ı enbiyâ vü evliyâ [3b] cem' olurlar ve sultân-ı enbiyâ Muhammed Mustafâ (sallallâhu 'aleyhi ve sellem) bir nûrdan minber üzerine cülûs idüp ve bir bâzâr kurulur huzûr-ı Fahr-i 'Âlemde. İçlerinden biri Sultân Eşrefzâde'nün boynına bir altun zencîr takup müzâyede itmege başlayup her taraftan almaga tâlib olur. Her biri kudreti mikdâr sâhip çıkar, ammâ sultânü'l-evliyâ imâmü'l-asfiyâ 'ârif-i

Rabbânî Hazret-i Sultân Şeyh Muhyiddîn ‘Abdülkâdir el-Geylânî (radiyallâhü ‘anh) Hazretleri sâhip çıkup alurlar ve Sultân Eşrefzâde Hazretleri buyururlar ki: “Efendüm, beni ‘âlem-i ma’nâda kabûl itdinüz, lâkin zâhirde kangı kulunıza teslîm olayım?” Hazret dahı buyururlar ki: “Hama’da benüm dördüncü oglum Hüseyin-i Hamavî’ye varup teslîm ol!” diyü tenbîh buyururlar.

Sultân Eşrefzâde dahı hâbdan bîdâr olup ‘ale’s-sabâh Hazret-i Hâcî Bayrâm-ı Velî’ye i’lâm kaydında oldukda, Hazret-i Hâcî Bayrâm-ı Velî: “Kuzum, biz dahı ol meclisde hâzır idük!” diyü buyururlar. Lâkin İznik’e varup bir erba’ın çıkarup ve zuhûr iden ma’nâyı bir varakaya tahrîr [4a] idüp Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri’ne ma’ân götüresin!” diyü buyururlar.

Sultân Eşrefzâde dahı İznik’e gelüp erba’îne girüp ve ne zuhûr iderse bir kâğıda tahrîr idüp şehr-i Hama’ya ‘azîmet iderler. Ve ol vakt Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri hacc-ı şerîfden ‘avdet idüp ve cümle ahâlî-i belde ve fukarâ Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri’ne istikbâl idüp hânkâh-ı sa’âdetlerine getürdükde, anlar dahı Eşrefzâde Hazretleri’nün teşrîfını keşf idüp buyururlar ki: “Bu hidmeti edâ itdinüz, lâkin Rûm’dan bir er teveccüh eyledi, anı dahı istikbâl idün!” diyü tenbîh buyururlar. Ve cümle fukarâ karşı varup yolda Sultân Eşrefzâde Hazretleri’ne râst gelüp sûret-i fenâda görüp keyfiyyetini bilmeyüp, “Kişi, yolda bir kimesne var mı?” diyü su’âl iderler. Sultân Eşrefzâde dahı, “Gelmesi ihtimâldür!” diyü cevap buyururlar. Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri dahı edâ-yı hizmet olunmadığını keşf buyurup, kendileri Hama köprüsünde Sultân Eşrefzâde’ye karşı varup evvel emirde: “*Yâ Rûmî, a’ti* [4b] *varak*”⁸ diyü buyurmuşlar. Ya’ni esnâ-yı erba’inde tahrîr eyledikleri kâğıdı taleb iderler. Anlar dahı teslîm idüp ol mahalden Sultân Eşrefzâde’yi hânkâh-ı sa’âdetine getürüp ve ol vakitte erba’îne koyup hîn-i erba’inde tezkiye-i nefis ve tasfiye-i bâtın cyleyüp mükâşefe ve müşâhede ve tecellî ve fenâfillâh ve bekâbillâh ve ‘ilm-i ledünnî ve ‘irfân-ı Hakkânî müyesser olur. “*Kul inne’l-fazla biyedillâhi yü’tîhi men yeşâu va’llâhu vâsi’un ‘alîm.*”⁹

Ve erba’ın tamâm oldukda Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri Sultân Eşrefzâde’ye tarîk-i Kâdiriyye üzere icâzet ve ‘alem ve kudûm ve seccâde virüp İznik’e halîfe iderler. Ammâ Sultân Eşrefzâde’nün başında Hâcî Bayrâm-ı Velî’nün tâc-ı

8 “Yâ Rûmî, varağı ver!”

9 “Lütuf ve ihsan Allah’ın elindedir. Onu dilediğine verir. Allah’ın rahmeti geniştir ve O her şeyi hakkıyla bilir.” (Âl-i İmran, 73).

şerîfi bulunur ki altı terk ve deposesinde pul olmak vech üzere. Ol vakt Sultân Eşrefzâde Hazretleri:

“Efendüm, bu tâcı nice ideyim?” diyü istifâsâr iderler. Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri:

“Yâ Rûmî, bu tâcin deposesindeki pulı bir terke tebdîl idüp yidi terk olmak üzere sen dahı sâhib-i sikke ve müctehid-i tarîk ol!” diyü nutk buyururlar.

Pes imdi [5a] bu tâcda ve terklerinde esrâr-ı ‘azîme olduğundan meşâyih-i kirâm çok esrâr beyân itmişler. Kimi terklerin tek eyleyüp ve kimi çift eyledi ve kimi az eyleyüp ve kimi çok eyledi. Her biri birer şeye teşbîh ile birer maksada tenbîh idilir, lâkin asl olan kubbe-i İlâh’a teşbîhdür. Hazret-i Resûlullâh sallallâhü ‘aleyhi ve selleme gökden inmîşdür. Ol tâcin terki az mıdır, çok mıdır; tek midür, çift midür kimse bilmemişdi, zîrâ ol tâc-ı şerîf nûrdan ve kudretten hâsıl olmuştur. Anın kimse sırrına vâkıf olmamıştır.

Ammâ rivâyet budur ki, Hâcî Bayrâm-ı Velî’nün tâc-ı şerîfi keçe olup ve altı terk olmasının sırrı bu ola ki, Şeyh Hâmid-i Aksarâyî Hazretleri kadem-i mübâreklerinden keçe kalçının çıkarup Hâcî Bayrâm-ı Velî’ye be-tarîkü’l-işâre virmişdür.

Pes imdi bunun sırrı böyle tefhîm olunur ki, keçe zâhiren elbise-i fânîden-dür, fi’l-hakîka sâfi vü ebyazdur, tezellül ve tevâzu’u işâret olunmuş ola. Nitekim Resûlullâh sallallâhü ‘aleyhi ve sellem buyurur: “Men tevâzu’u rafa’ahullâh!”¹⁰ Ve mübârek kademlerinden çıkarup virmeleri dahı bu ola ki, zâhiren cümleñün [5b] pây-ı tahtında olup fi’l-hakîka cümleden âlî olasın. Beyt-i ‘izzeti ko, zillete düş, hâk-pây ol cümleye, Hak Te’âlâ başlar üzere âsmân itsün seni.

Pes imdi Hâcî Bayrâm-ı Velî Hazretleri dahı bu işâreti tefehhüm ve kabûl idüp tevâzu’ların kemâle yitişdirüp kâmil olduklarından ol kalçını başlarına tâc itmişler ola ve terkleri dahı altı itdikleri şeş cihete işâret olup kutbiyyete işâret ola, ammâ Şeyh Hüseyin-i Hamavî Hazretleri Sultân Eşrefzâde’ye: “Bu tâcı yidi terk eyle!” diyü nutk buyurmalarının sırrı bu ola ki: “Ey Rûmî, seb’a-i semâvât ve seb’a-i arzeyn taht-ı tasarrufunda olup ‘âleme kutb-ı a’zam olursun!” demek ola! Ve Sultân Eşrefzâde dahı yidi terkden gayrı ‘asabe ta’bîr olunan terki izâfe idüp sekiz terk olması tâc-ı Kâdiriyye’ye işâretdür, zîrâ Hazret-i şeyhün tarîkında tâc-ı şerîf sekiz olmak üzredür.

¹⁰ “Tevâzû göstereni Allah yüceltir.” (Hadîs-i şerîf).

Ve dahı râvî eydür ki, Sultân Bâyezîd'ün vâlidessinün ağzında ekle¹¹ marazı zuhûr idüp sultânzâdenün himmet-i 'aliyyesi ile def' olup ol vakitte Sultân [6a] Bâyezîd Sultân Eşrefzâde'ye müncezib olup vâfir hediyeye i'tâ itmek talebinde olup anlar dahı kabûl itmezler ve İznik'e defa'ât ile irsâl iderler. Anlar dahı hediyeye oldığı cihetden kabûl idüp Burûsa'da İncirli imâmınun hibe eyledüğü bâğçeyi ebristâna binâ idüp 'Abdurrahîm Efendi Hazretleri'ni hilâfetle İznik'den irsâl iderler ve Sultân Eşrefzâde'nün dâr-ı bekâya rihletinden sonra İznik postına 'Abdurrahîm Efendi Hazretleri cülûs iderler. Hattâ Şeyh Lütfullâh Efendi Hazretleri'nün vâlideleri vasiyyet buyururlar ki: "Benüm oğlum, ecdâd-ı kirâmın sünnetini icrâ için Burûsa'daki âstâneye varup posta cülûs idüp, bir eyyâm sâlikleri terbiyye idesün, zîrâ bu husûsa 'azîzân hazerâtı ziyâde i'tibâr iderler idi!" diyü buyururlar.

Menâkıb-ı Eşrefzâde'de nakl olunur ki, bir gün 'Abdurrahîm-i Tirsî Hazretleri Sultân Eşrefzâde'nün emirleriyle şâfi'î vakti yaylaka giderken Sıvısdı nâm 'akabenün ortasında vâkî' olan çeşmenün yanında bir dervîş sûretinde [6b] Hızır 'aleyhisselâm râst gelüp du'â recâ itdüklerinde Hızır 'aleyhisselâm 'Abdurrahîm-i Tirsî Hazretleri'ne li-eclî't-tergîb buyururlar ki:

"Yâ 'Abdurrahîm, sen bir kimsenin hidmetindesün ki karındaşım İlyas ile berrde ve bahrda anun du'âsıyla yürüyüp 'âlemde zindeyüz. Hemân kadr ü kıymetini bilüp rızasında mukîm ol ki sa'âdet dârına vâsıl olasın!"

Ve dahı Sultân Eşrefzâde Hazretleri'nün kerîmeleri merhûme Züleyhâ Hâtûn Hazretleri'nden nakl olunur ki, "Vâlid-i mâcidimün türbe-i münevverelerinde i'tikâfa niyyet idüp vücûh-ı tâ'âta hidmetle meşgûl iken bir gice uyhu galebesiyle hâba varup beyne'n-nevm ve'l-yakaza Hazret-i Sultân Eşrefzâde'nün merkad-i şerîfleri içinden bir sadâ gelüp buyururlar ki: "Yâ Züleyhâ, 'âşık olan uyur mı ve 'âşıkta uyhu harâmdur!" Züleyhâ Hâtûn Hazretleri gözün açup anı müşâhede iderler ki nice esrâr-ı hafıyye keşf olup ve ma'ârif-i İlâhiyye'ye vâsıla olmuşlardır.

Ve dahı şeyhüm hazretleri na't-ı pîrde buyururlar:

11 Halk arasında "kankıran" adıyla bilinen bu hastalığın tıp ilmindeki ismi *gangrène*'dir.

Ey 'âşık-ı zât-ı Hudâ
 Gel Eşrefî dergâhına
 [7a]Cân u dile irsün nevâ
 Gel Eşrefî dergâhına

İrer nesîm-i şevk-i Hak
 Kalmaz derûnda hiç galak
 İster isen 'ışkdan sebak
 Gel Eşrefî dergâhına

Cisminde cânun var iken
 Fursat elünde yâr iken
 Dergâh tolu esrâr iken
 Gel Eşrefî dergâhına

Eşrefî olup bul şeref
 Vaktini itme sen telef
 Ne dirse disün nâ-halef
 Gel Eşrefî dergâhına

Mefiûh olur cân dîdesi
 Kalkar gönül pûşîdesi
 Sen de Necîb ol bendesi
 Gel Eşrefî dergâhına

الحاصل الثاني

القطب الحقاني والغوث القراني والنور البهاني
والمرشد البهائي والكشف الرحماني أسوده
مهدي مغفوت قيومي سلطان العاشقين الشيخ
عبدالله بن اشرف بن محمد المصري رضي الله عنه
بالانفلاق بلد ربري طرفه ان حسيني در تاريخ ولا
دتلري يد بيوز يتمش طغوز سنه سي و وقت انفقا
الري سكونيون طقسا ن طغوز سنه سي در كند يلري
مكي الاصل اولوب ايون نلاه همگا الزينه كتاب
نوطن ايتمشلا ماسلطان اشرف زاده الزينه ز
جمع علماء در جو شهر بر وسيله عربيه ايد و ب
يشيل مد و ه سنه سنه يكرمي بش سنه معيد
اولوب قوق سنه يداك تحصيل علوم ظاهريه
وقوق سنه خده مت مرشد ده قوق سنه سجاد
ارتسا دده اولمشل علم ظاهريه غالب الاقران
ومشار بالبنان اولدقده علم باطن تحصيله توجه *

جان و دله اير سوز نوا كل اشرفي در كا هنه
ايرو نسيم شوق حق قالمز در و نك هيج غلاق
استراساك عشقه لاشوق كل اشرفي در كا هنه
جسمنده جانك واراكن فرصت اينده يارا ايكن
در كه طولو اسمي را ايكن كل اشرفي در كا هنه
اشرفي اولوب بول اشرف وقتني ايمه من تلف
نه د ورسه دلسونا خلف كل اشرفي در كا هنه
مفتوح اولور جان ديك سي قالقار كو كل بوشنيك
سنه نجيب اول نله سي
كل اشرفي در كا هنه